

Prästen Bergmans sockenrelationer 1830

Avskrift och kommentarer gjorda av Ann-Sofie Haraldsson 2018

Förteckning på de inom Östra Sallerups och Långaröds socknar befintliga märkvärdigheter från äldre tider.

Mitt för ingången till Östra Sallerups kyrka befinnes ett stort monument av kalksten eller så kallad grövre Skånsk marmor, byggd nästan i form av en likkista. - Under detta monument, är en i jorden murad grav som innesluter den egentliga likkistan, vilken säges vara av bly. På monumentet finnes följande inskriptioner.

Anmärkning. På alla fyra sidorna av monumentet äro tre avsättningar med inskriptioner, vilka här utmärkas; den översta med N:o 1, den mellersta med N:o 2 och den understa med N:o 3.

Östra sidan av monumentet

N:o 1 Sequere N:o 2 Resurgam

N:o 3

Ianus Henrici Pastor Sallerup et Långaröd.

Natus Fredriciburgi Danorum Anno 1622.

Donatus Pallio 1648 Defrenetus 1689

Hic Ossibus Suis Quiescite.

Västra sidan

N.O 1 Coelum N.o 2 Terra vale

N:o 3

D.O.M.A. /: kanske, dens omnium mordtling Auxlinni/

Hoc Monumentum est umbra Iani Henrici

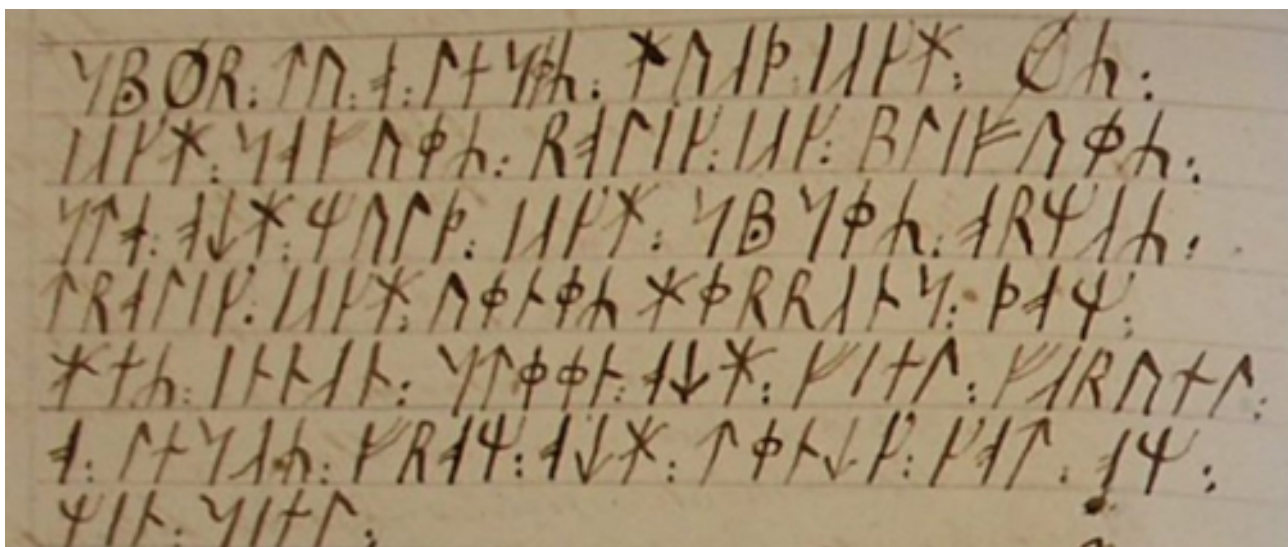
Quod ipsi Sibi vivus Poni Curavit Anno 1685.

O. Successores Pii. Hoc Monumentum ab Interitu vindicate

Norra sidan

N.o 1 Tendimus in Patriam N:o 2 In Morte Triumpho

N:o 3

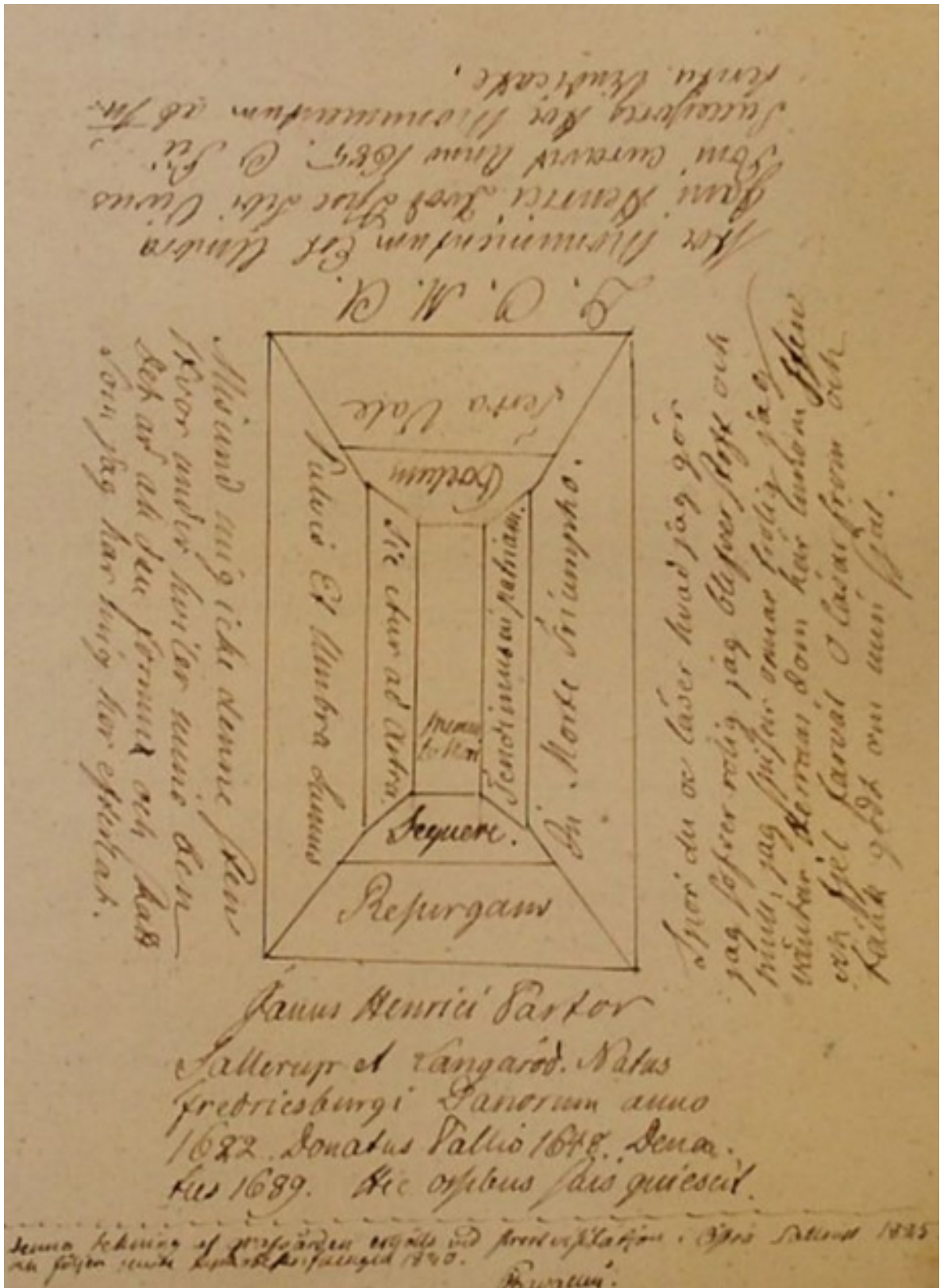
Till vänster om dessa runor står en ängel blåsande uti en trumpet eller basun. Foten vilar på en urna över vilken dessa runor förekomma:

P4444h.

Det är Kommer. Till höger efter med samma ornament

TIT: P44.

Det är Till Dom.

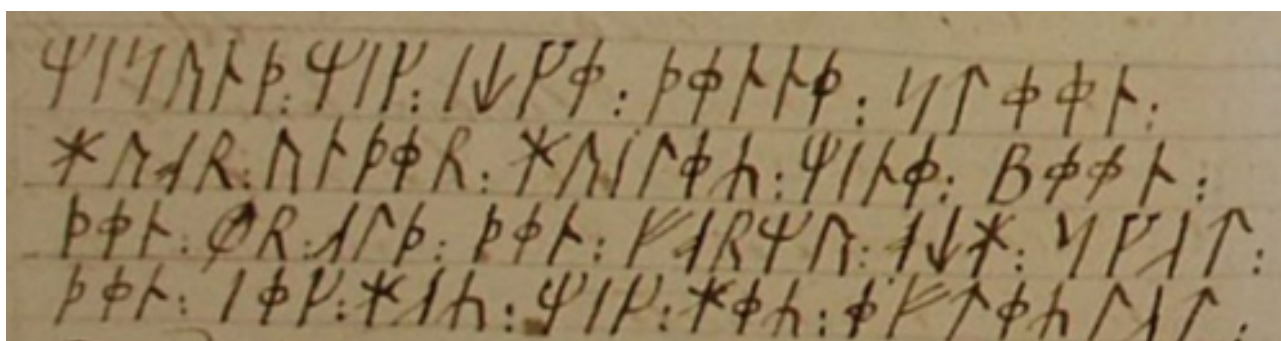
Denna teckning av gravvården erhöles vid prästvisitation i Östra Sallerup 1825 och följer senare kyrkobeskrifningen 1830.

Bergman

Nedanföör runorna läses följande version:
Spør Tu o Læser hvad Jagh gør. Jagh Sofver Roligh
Jagh blifver stoft och muld. Jagh spiser Orme trolig.
Jagh vænter Herrens Dom. Hær innan Steen och Fiel
Farvæl o læser From. Och Tenk Godt om min siæl.

Södra Sidan

N:o 1 Sic Itur ad Astra N:o 2 Pulvis Et Umbra Sumus
N:o 3

Till Venster om dessa Runor med lika Ornamentor som på Norra Sidan läses:
Staar Op och till höger I Döde.

Nedanom Runorna denna Version:
Missund mig icke Denne Steen,
Hvor Under viler Mine Been.
Den Er Ald Den Formu och Skat
Den Jag har mig Her Efterlat.

Överst på den delen av monumentet som liknar ett likkistlock är uthugget en dödskalle och tvenne korslagda ben/: vanliga sinnesbilder:/ var under läses: Momente Mori - Litet härnedan om synes två ormar slingra sig omkring ett naket träd /:kanske livets träd:/ vars löv de avbitit.

På en äng söder om prästgården, ängshagen kallad, och strax utanför dess trädgård har samme Jöns Henricsson använt mycken kostnad och arbete vilket likväl till det mesta nu mera är förfallet. Hela Ängen eller Parken har varit indelt i fyra kvarter medelst mindre gravar och vallar och äro bevuxne med allehanda lövträd av björk, al, ek, bok, ask, asp m.fl. Fyra fisk- eller ruddammar finnes men äro nu till det mesta igenvuxne, utom en, som under det svåra torkåret 1826, blev upprensad.

Folksägnen omtalar att Pastor Jöns Henricsson haft ett kvarnverk, som drevs genom konstig mekanik av desse dammars vatten.

I sydvästra kvarteret av denna park har anläggaren låtit av stor gråsten formera namnet:

CAROLUS XI MONARCHA SVECIAE

Detta vördade namn ligger ännu /: 1830:/ orubbat, men Riksämbetsnamnen, som på lika sätt varit anbragte, äro nu alldeles förstörda och oläsbara. Bokstäverna som utmärka konung Carl XI:s namn äro 15 alnar höga och vardera raden intager en längd av 138 alnar. Ej långt ifrån kyrkan, och åt nordost, ligger en ättehög Klacks Backe kallad. På denna hög

säges det att pastor J. Henricsson ofta uppehållit sig och därifrån gjort astronomiska observationer. - Namnet Klack med vilket både högen och gärdet i vilken den ligger benämnes, tyckes giva anledning att förmoda, det denna ättehögtillhör någon i Skåne fordom regerande släkt.

Inpå själva Prästgården, och mitt för dörrarne, är av mera nämnde Pastor anlagt ett kompass indelt efter vanligheten i 32 avdelningar. Kompasset är anlagt av större och mindre stenar, och ligger ännu orubbat.

Ett rökelsekärl av mässing från katolska tiden finnes ett i vardera av desse kyrkor. Men inga andra äldre märkvärdigheter hava undertecknade funnit inom desse socknar än de här ovan anförde. Tiden är ock obekant när desse kyrkor först blivit anlagde och uppbyggde. Innanredet i bägge kyrkorna är såsom vanligt i de övriga Skånska Landtkyrkorna. Inga bildhuggeri arbeten, målningar, inskrifter, gamla bilder, ..., käril, redskap och klockor, skrivna eller tryckta böcker och handlingar, gravar, gravkor, epitafier, baner, sorgefanor, vapen, rustningar, mur- och likstenar m:m: finnas vilka kunna ådraga sig forskarens uppmärksamhet eller tjäna till upplysning i äldre historien.

Östra Sallerup och Långaröd den 20 augusti 1830.

J. Bergman
kyrkoherde

Jöns Månsson
Kyrkovärd

Ola Olsson
Kyrkovärd

Sven Pehrsson

Ohla Jönsson

Tillkallade ombud

Kommentarer:

Prästen Jacob Bergman kom till pastoratet 1819 och han skrev 1830 ovanstående om olika märkvärdigheter som fanns i de båda socknarna.

Texten finns bevarad hos Domkapitlet i Lund KyMä:5. Dokumentet omfattar sidorna 66-70. Detta finns på Arkiv Digital.

Runskriften på norra sidan som Bergman översatt till: "Till Dom" syftar på Domareboken i bibeln.

Avskriften är gjord så att stavningen på den svenska texten till största delen är ändrad till nutida men med försök att behålla de gamla ordformerna.

För gravtumban har avskrift av texten gjorts med bibehållen dansk eller latinsk stavning.

Prästen Johan Wilhelm Corvin beskrev också gravtumban i sina sockenbeskrivningar 1747. Dessa utgavs 1920 av Gunnar Carlqvist i "Sockenbeskrivningar från Frosta Härad". De aktuella sidorna finns på föreningens hemsida.

Under fliken Prästen på hemsidan finns en beskrivning av gravtumban med dess bilder. Detta är baserat på en samlad bild av de båda äldre beskrivningarna. De latinska texterna finns där även översatta till svenska. Det som är runskrift finns där bara på danska.

Teckningen här ovan erhöles enligt texten år 1825 och Bergman lade den till sitt dokument 1830.

1 aln = 60cm vilket gör att 15 alnar = 9 meter och 138 alnar = 828 meter